

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK NIEPOŻĄDANYCH ZACHOWAŃ
UCZNIÓW I DOROSŁYCH NA TERENIE SZKOŁY ORAZ W SYTUACJI ZAISTNIENIA
PODEJRZENIA O STOSOWANIU PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA
OBOWIĄZUJĄCYCH**

W ZESPOLE SZKOLNO – PRZEDSZKOLNYM NR 3 W WAŁBRZYCHU

Spis treści

I. Podstawa prawna:	3
II. PROCEDURY SZKOLNE	3
III. ZACHOWANIA AGRESYWNE	3
IV. ROZMOWY Z UCZNIEM	4
V. UPOMNIENIA I NAGANY	4
VI. WYKAZ PROCEDUR:	5
1. Procedura postępowania w sytuacji wypadku na terenie szkoły.	5
2. Procedura udzielania uczniom pierwszej pomocy przedlekarskiej.	5
3. Procedura postępowania w sytuacjach zachowania agresywnego ze strony uczniów.	6
4. Procedura postępowania w sytuacjach zachowania przemocowego ze strony uczniów.	8
5. Procedura postępowania w przypadku przemocy psychicznej.	8
6. Procedura postępowania w przypadku cyberprzemocy.	8
7. Procedura postępowania w przypadku przemocy domowej.	11
8. Procedura w przypadku przeżyć traumatycznych ucznia.	11
9. Postępowanie w sytuacji agresywnego zachowania pracownika szkoły wobec ucznia.	11
10. Postępowanie w sytuacji naruszenia nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły	12
11. Postępowanie w przypadku zakłócania przez ucznia toku lekcji.	12
12. Procedura postępowania w przypadku samowolnego opuszczenia szkoły przez ucznia:	13
13. Postępowanie w sytuacji posiadania przez ucznia przedmiotów niedozwolonych na terenie szkoły.	13
14. Postępowanie w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk.	14
15. Postępowanie w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk	14
16. Postępowanie w przypadku uzyskania informacji, że uczeń, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowań świadczące o demoralizacji.	15
17. Postępowanie w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków.....	15
18. Postępowanie w przypadku stwierdzenia palenia tytoniu przez ucznia.	16
19. Postępowanie w sytuacji stwierdzenia dewastacji mienia szkolnego i cudzej własności.	16

20. Procedura postępowania w przypadku kradzieży.	16
21. Procedura postępowania w przypadku ucieczek z lekcji, wagarów.	17
22. Procedura postępowania w przypadku próby samobójczej ucznia na terenie szkoły.	18
23. Procedura postępowania w przypadku śmierci samobójczej ucznia dokonanej na terenie szkoły	18
24. Procedura postępowania w przypadku śmierci samobójczej ucznia dokonanej poza szkołą.	18
25. Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej).	19
26. Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego.....	20

I. PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. Z 2018 r. poz. 996 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z późniejszymi zmianami (Ustawa z 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. 2018 poz. 214)
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. 2017 poz. 1578)
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz.U. 2019 poz. 1664)
6. Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. nr 120, poz. 526 ze zm.);
7. Ustawa z dnia 3 października 2018 r. - Kodeks postępowania administracyjnego Dz.U. 2018 poz. 2096
8. Ustawa z dnia 18 października 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2019 poz. 2277).
9. Statut Zespołu Szkolno Przedszkolnego nr 3 w Wałbrzychu.

II. PROCEDURY SZKOLNE

Metody postępowania pedagogicznych i niepedagogicznych pracowników szkoły jako instytucji w sytuacjach kryzysowych.

Postępowanie w sytuacjach kryzysowych z udziałem ucznia, powinno być prowadzone w możliwie najszybszym czasie i przy zapewnieniu bezpieczeństwa psychofizycznego ucznia. Uczeń i jego rodzice mają prawo do pełnej informacji o sytuacjach i podjętych przez szkołę działaniach ich dotyczących. Osobą odpowiedzialną na terenie szkoły za respektowanie praw ucznia jest Dyrektor Zespołu. Osobą odpowiedzialną za monitorowanie respektowania praw ucznia jest Rzecznik Praw Ucznia. Uczniowie wykraczający poza normy prawne i zasady zachowania w szkole ponoszą sankcje przewidziane w Statucie Szkoły.

III. ZACHOWANIA AGRESYWNE

1. Przez zachowanie agresywne uczniów rozumie się następujące zachowania:

- celowe popychanie, kopanie;
- bójki;

- stworzenie zagrożenia dla życia i zdrowia własnego i innych – posiadanie niebezpiecznych przedmiotów (środki pirotechniczne, łańcuchy, noże, zapalniczki, kije, itp.);
- używanie ognia na terenie szkoły;
- posiadanie niebezpiecznych substancji;
- wulgarnie zachowanie, lekceważący i arogancki stosunek do uczniów i pracowników szkoły;
- nie respektowanie zarządzeń obowiązujących na terenie szkoły;
- wymuszanie, zastraszanie, podżeganie do bójek, wyzywanie;
- dewastowanie mienia szkolnego i cudzej własności, itp.

2. Przez zachowanie przemocowe rozumie się:

- powtarzające się dręczenie psychiczne i fizyczne;
- ciągle zastraszanie;
- zjawisko „cyberprzemocy”;
- powtarzające się pobicia, wyzywania, itp.

IV. ROZMOWY Z UCZNIEM

1. Rozmowa z osobą będącą świadkiem zdarzenia: rozmowę przeprowadza dyrektor, pedagog/psycholog, nauczyciel, pracownik obsługi, inna osoba dorosła przebywająca na terenie szkoły, zwracająca uwagę na niewłaściwe zachowanie ucznia. Jest to rozmowa bezpośrednio po zaistniałym zachowaniu sprzecznym z przyjętymi zasadami. Rozmowa ma na celu przypomnienie panujących zasad i zwrócenie uwagi na to, że uczeń nie powinien w taki sposób postępować.

2. Rozmowa z wychowawcą klasy: następuje po zwróceniu uwagi na niewłaściwe zachowanie innego pracownika szkoły lub ucznia, który był świadkiem danego zdarzenia. Rozmowa ma na celu, podobnie jak wyżej, przypomnienie panujących zasad i zwrócenie uwagi na to, że uczeń nie powinien w taki sposób postępować. Wychowawca informuje ucznia, że jeśli dane zachowanie się powtórzy, zostaną wyciągnięte dalsze konsekwencje.

3. Rozmowa z pedagogiem szkoły: ma miejsce wówczas, gdy po rozmowie z wychowawcą klasy, uczeń nadal postępuje niewłaściwie. Pedagog szkoły w rozmowie informuje o tym, że jeśli dane zachowanie się nadal powtórzy to zostaną wobec ucznia wyciągnięte dalsze konsekwencje.

V. UPOMNIENIA I NAGANY

Rodzaje kar stosowanych wobec uczniów określa Statut Szkoły.

O obowiązujących w szkole procedurach wychowawcy klas informują:

- 1) Uczniów, podczas pierwszych lekcji wychowawczych;
  - 2) Rodziców, podczas pierwszego spotkania z rodzicami w każdym roku szkolnym.
- Powyższe procedury są dostępne u wicedyrektora i biblioteki szkolnej.

VI. WYKAZ PROCEDUR

1. Procedura postępowania w sytuacji wypadku na terenie szkoły.

1. Nauczyciel lub pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia:
  - a) niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy,
  - b) nie dopuszcza do zajęć lub przerywa je wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów,
  - c) niezwłocznie powiadamia dyrektora lub wicedyrektora oraz społecznego inspektora ds. bhp,
2. Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą – prosi o nadzór nad swoimi uczniami nauczyciela uczącego w najbliższej Sali lub innego pracownika szkoły.
3. O każdym wypadku dyrektor szkoły powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia.
4. Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, nauczyciel lub higienistka szkolna, powiadamiając rodzica o zdarzeniu ustala z nim:
  - a) potrzebę wezwania pogotowia,
  - b) potrzebę wcześniejszego przyjścia rodzica,
  - c) godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia.
5. Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w e-dzienniku.
6. W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) nauczyciel kieruje poszkodowanego do higienistki szkolnej (jeżeli jest w tym dniu obecna), która udziela pomocy, a w razie potrzeby wzywa pogotowie ratunkowe.
7. O każdym wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym dyrektor zawiadamia niezwłocznie organ prowadzący i kuratora oświaty.
8. O każdym wypadku śmiertelnym dyrektor zawiadamia niezwłocznie prokuratora.
9. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor zawiadamia niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
10. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin.
11. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
12. Dyrektor Szkoły powołuje członków zespołu powypadkowego.

2. Procedura udzielania uczniom pierwszej pomocy przedlekarskiej.

1. Pierwszej pomocy przedlekarskiej udziela uczniom głównie wykwalifikowana pielęgniarka szkolna.

2. Pod nieobecność pielęgniarki szkolnej pomocy uczniom udziela wychowawca klasy, nauczyciel prowadzący zajęcia lub inny pracownik szkoły.
3. Pierwsza pomoc przedlekarska w przypadku osób nie posiadających kwalifikacji medycznych ogranicza się do wykonania opatrunku, ułożenia ucznia w odpowiedniej pozycji, wykonania sztucznego oddychania oraz masażu serca, niedopuszczenia do sytuacji zagrożenia życia.
4. Podanie jakiegokolwiek doustnego środka farmakologicznego jest dopuszczalne tylko i wyłącznie po konsultacji z rodzicem ucznia lub lekarzem (w przypadku gdy nauczyciel wie, że uczeń przyjmuje leki lub taka adnotacja znajduje się w e-dzienniku)
5. W sytuacji udzielania pomocy przez nauczyciela prowadzącego w tym samym czasie zajęcia dydaktyczno - wychowawczo - opiekuńcze z większą grupą uczniów jest on zobowiązany do ustalenia opiekuna dla pozostałych uczniów. Pozostawienie reszty uczniów bez opieki jest niedopuszczalne!
6. O przypadku udzielania pierwszej pomocy należy bezzwłocznie poinformować dyrektora lub wicedyrektora szkoły. Dyrektor lub upoważniona przez niego osoba natychmiast powiadamia rodziców ucznia oraz, w razie konieczności, pogotowie ratunkowe.
7. Po przybyciu do szkoły rodzice lub lekarz pogotowia ratunkowego przejmują odpowiedzialność za ucznia. Szkoła udziela tym osobom wszelkiej koniecznej pomocy.

3. Procedura postępowania w sytuacjach zachowania agresywnego ze strony uczniów.

W każdym przypadku, gdy uczeń jest świadkiem wypadku, pobicia, agresywnego zachowania bądź innego zdarzenia sprzecznego z normami i zasadami obowiązującymi na terenie szkoły natychmiast zgłasza zaistnienie danego faktu najbliższej znajdującej się osobie dorosłej:

- pracownikowi szkoły
- nauczycielowi
- pedagogowi /psychologowi
- wychowawcy
- dyrektorowi szkoły

W sytuacjach objętych procedurami uczeń ma obowiązek podporządkować się do poleceń wszystkich pracowników szkoły.

Procedura zachowania się w przypadku czynu o stosunkowo niskiej szkodliwości (np. celowe popchnięcie, kopnięcie, wyzywanie):

Pracownik szkoły:

- 1) Zdecydowanie i stanowczo, nie wdając się w dyskusje, przerwa negatywne zachowanie sprawcy wobec ofiary;
- 2) Rozdziela strony;
- 3) Ustala granice: nie dopuszcza do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej;

- 4) Ocenia zagrożenie i podejmuje decyzję o rodzaju interwencji;
- 5) Rozmawia z uczniem – zwraca uwagę na jego niewłaściwe zachowanie;
- 6) Zgłasza zaistniałe zdarzenia wychowawcy klasy.

Wychowawca:

- 1) Rozmawia z uczniem;
- 2) Informuje o zdarzeniu pedagoga szkolnego;
- 3) Gdy uczeń nadal nie reaguje na upomnienie – informuje rodziców o zaistniałym fakcie;

2. Procedura zachowania się w przypadku czynu o dużej szkodliwości (np. stworzenie zagrożenia dla życia i zdrowia siebie lub innych, uszkodzenie ciała itp.):

Pracownik szkoły:

- 1) Zdecydowanie i stanowczo, nie wdając się w dyskusje, przerwa negatywne zachowanie sprawcy wobec ofiary;
- 2) Rozdziela strony;
- 3) Ustala granice: nie dopuszcza do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej;
- 4) Ocenia zagrożenie i podejmuje decyzję o rodzaju interwencji;
- 5) Udziela pierwszej pomocy ofierze zdarzenia i zabezpiecza miejsca zdarzenia;
- 6) Wzywa pomoc medyczną w razie konieczności;
- 7) Wzywa wychowawcę (w przypadku jego nieobecności dyrektora szkoły lub jego wicedyrektora) rozpoczyna procedurę wobec sprawcy zdarzenia;

Wychowawca:

- 1) Rozmawia indywidualnie ze sprawcą zdarzenia – informuje go o poważnym naruszeniu obowiązujących zasad, informuje o dalszym toku postępowania;
- 2) Powiadamia pedagoga oraz dyrekcję o zaistniałym zdarzeniu;
- 3) Powiadamia rodziców sprawcy i ofiary zaistniałego zdarzenia;
- 4) Podejmuje współpracę z rodzicami w celu rozwiązania trudnej sytuacji wychowawczej i zaplanowania strategii działań (podpisywanie kontraktów);

Dyrektor szkoły:

- 1) Wzywa rodziców – powiadamia ich o zaistniałym fakcie;
  - 2) Ustala okoliczności zdarzenia – wysłuchuje strony;
  - 3) W przypadku poważnego wykroczenia lub braku rezultatów działań wychowawczych i nie zaniechania przez ucznia zachowań negatywnych – wzywa policję lub sąd rodzinny;
  - 4) Udziela nagany;
3. Osoba interweniująca sporządza notatkę z przeprowadzonych działań.

4. Procedura postępowania w sytuacjach zachowania przemocowego ze strony uczniów.

W tym przypadku stosuje się procedury takie jak w przypadku zachowania agresywnego o dużej szkodliwości.

5. Procedura postępowania w przypadku przemocy psychicznej.

1. Zapewnić bezpieczeństwo uczestnikom zdarzenia, przerwać akt agresji lub przemocy.
2. Powiadomić w kolejności: wychowawcę, pedagoga/psychologa, dyrektora/wicedyrektora szkoły.
3. Powiadomić rodziców sprawców i ofiar.
4. W uzasadnionych przypadkach powiadomić Policję.
5. Objąć działaniami terapeutycznymi ofiarę i grupę przemocy, w której ona funkcjonuje.
6. Objąć działaniami zespół klasowy.
7. Objąć pomocą rodziców i w razie potrzeby poprosić o pomoc Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną.
8. Sporządzić szczegółową notatkę z przeprowadzonych działań.

6. Procedura postępowania w przypadku cyberprzemocy.

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy (informacja ta może pochodzić z różnych źródeł np. poszkodowany uczeń, jego rodzice, inni świadkowie zdarzenia, nauczyciele bądź też anonimowe zawiadomienie).
2. Ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków: Nauczyciel - wychowawca klasy – pedagog/psycholog szkolny – dyrektor/wicedyrektor. Analiza zdarzenia przy udziale dyrektora, pedagoga i wychowawcy.
3. Identyfikacja sprawcy:

gdy sprawca jest nieznany należy:

- Powiadomić Policję - w przypadku gdy zostało złamane prawo,
- Zawiadomić administratora serwisu o zablokowaniu materiałów (Ustawa z dnia 18 lipca 2002r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną ze zmianami – tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 123, 730. z dnia 21.01.2019r.)

gdy sprawca jest znany należy:

- powiadomić Policję lub sąd rodzinny,
- powiadomić rodziców lub opiekunów,
- porozmawiać z uczniem sprawcą przemocy o jego zachowaniu,
- zobowiązać sprawcy do usunięcia materiałów z Sieci.

Działania wobec sprawcy cyberprzemocy:

Rozmowa z uczniem - sprawcą przemocy o jego zachowaniu:

- ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,
- sprawca powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy,
- omówienie z uczniem skutków jego postępowania i poinformowanie o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane,
- sprawca powinien zostać zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów,
- określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,
- jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy.

Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną.

- praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z nowych technologii,
- pomoc psychologiczna może być udzielona sprawcy na terenie szkoły,
- w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

Celem sankcji wobec sprawcy jest:

- zatrzymanie przemocy i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi,
- wzbudzenie refleksji na temat jego zachowania, zrozumienie krzywdy jaką spowodował i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości,
- pokazanie społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana i że szkoła jest w stanie efektywnie zareagować w tego rodzaju sytuacji.

Działania wobec ofiary przemocy:

- **wsparcie psychologiczne** (poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania), po zakończeniu interwencji należy **monitorować sytuację ucznia** sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy,
- **poinformowanie rodziców dziecka** o problemie i okazanie im wsparcia i pomocy ze strony szkoły. W rozmowie z nimi pedagog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, a także, jeśli to wskazane, proponuje rodzicom i dziecku pomoc specjalisty (psychologa, pedagoga).

Działania wobec sprawcy cyberprzemocy:

Rozmowa z uczniem - sprawcą przemocy o jego zachowaniu:

- a) ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,
- b) sprawca powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy,
- c) omówienie z uczniem skutków jego postępowania i poinformowanie o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane,
- d) sprawca powinien zostać zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów,
- e) określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,
- f) jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy.

Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną.

- a) praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z nowych technologii,
- b) udzielić pomocy psychologicznej,
- c) w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

Zastosowanie środków dyscyplinujących wobec sprawcy:

- a) sankcje określone w wewnętrznych przepisach szkoły

Celem sankcji wobec sprawcy jest:

- b) zatrzymanie przemocy i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi,
- c) wzbudzenie refleksji na temat jego zachowania, zrozumienie krzywdy jaką spowodował i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości,
- d) pokazanie społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana i że szkoła jest w stanie efektywnie zareagować w tego rodzaju sytuacji.

Działania wobec ofiary przemocy:

- a) **wsparcie psychologiczne** (poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania),
- b) po zakończeniu interwencji należy **monitorować sytuację ucznia** sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy,
- c) **poinformowanie rodziców dziecka** o problemie i okazanie im wsparcia i pomocy ze strony szkoły. W rozmowie z nimi pedagog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu

uczniowi, a także, jeśli to wskazane, proponuje rodzicom i dziecku pomoc specjalisty (psychologa, pedagoga).

7. Procedura postępowania w przypadku przemocy domowej.

1. Porozmawiać z ofiarą przemocy.
2. Zawiadomić: wychowawcę klasy, pedagoga/psychologa, dyrektora/wicedyrektora szkoły.
3. Rozmowa pedagoga/psychologa o charakterze wyjaśniająco - wspierającym z uczniem.
4. Wypełnić niebieską kartę.
5. Dokonać oględzin ciała dziecka (pielęgniarka szkolna). Jeżeli są widoczne ślady pobicia na ciele dyrektor wyznacza osobę, która razem z uczniem uda się do przychodni w celu uzyskania zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia.
6. Powiadomić: Policję, Ośrodek Pomocy Społecznej, Sąd Rodzinny.
7. W razie potrzeby wezwać Policję w celu odseparowania dziecka od sprawców.
8. Udzielić ofierze wsparcia i pomocy psychologicznej.
9. Sporządzić szczegółową notatkę z przeprowadzonych działań.

8. Procedura w przypadku przeżyć traumatycznych ucznia.

1. W sytuacji, gdy uczeń utracił w wyniku śmierci rodzica, rodzeństwo lub inną osobę bliską lub w przypadku innych sytuacji traumatycznych, ucznia obejmuje się specjalistyczną pomocą psychologiczno - pedagogiczną w szkole.
2. Na wniosek pedagoga uczeń może być zwolniony z zajęć dydaktycznych po porozumieniu z rodzicami ucznia.

9. Postępowanie w sytuacji agresywnego zachowania pracownika szkoły wobec ucznia.

- 1) Agresywne zachowania pracownika szkoły wobec ucznia rozumiane jako: wyzwiska, szarpanie, uderzenia, zniszczenie lub zabranie mienia ucznia – z wyjątkiem przedmiotów niedozwolonych.
- 2) Na wniosek ucznia lub pracownika szkoły lub rodzica, dyrekcja szkoły przeprowadza niezwłocznie postępowanie wyjaśniające ze stronami konfliktu.

W przypadku potwierdzenia się zarzutów – podjęcie przez dyrektora szkoły postępowania dyscyplinarnego wobec pracownika – powiadomienie odpowiednich organów zgodnie z Ustawą z dn. 26 stycznia 1982r Karta Nauczyciela.

10. Postępowanie w sytuacji naruszenia nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły (obelżywe wyzwiska, groźby, rzucanie przedmiotami, zabranie przedmiotu należącego do nauczyciela lub pracownika szkoły, agresja fizyczna)

- 1) Powiadomienie wychowawcy, pedagoga, psychologa, dyrekcji, rodziców i ew. kuratora sądowego.
- 2) Dyrektor zapewnia nauczycielowi bezpieczeństwo a w razie potrzeby pomoc przed medyczną i wzywa pogotowie.
- 3) W przypadku obrazy słownej nauczyciel lub pracownika szkoły, pedagog wzywa rodziców na rozmowę.
- 4) Rodzice wraz z uczniem zobowiązani są przeprosić nauczyciela, pracownika szkoły.
- 5) Oprócz wszczętych procedur prawnych, stosowanie konsekwencji wynikających ze szkolnego systemu kar statutowych.
- 6) Zgodnie z ustawą o ochronie Urzędników Państwowych nauczyciel ma prawo zgłosić sprawę do prokuratury. (obelżywe wyzwiska, groźby, rzucanie przedmiotami, zabranie przedmiotu należącego do nauczyciela lub pracownika szkoły, agresja fizyczna)
- 7) Skierowanie sprawy z prośbą o wgląd w rodzinę do sądu Rodzinnego (pedagog).

11. Postępowanie w przypadku zakłócania przez ucznia toku lekcji.

Przez zakłócenie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarnie zachowanie w stosunku do rówieśników, nauczyciela, głośne rozmowy, spacery po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela).

Nauczyciel:

- 1) Słowne zwrócenie uwagi na niewłaściwe zachowanie ucznia;
- 2) Próba przywrócenia dyscypliny i porządku w klasie;
- 3) Wpisanie uwagi odnośnie zachowania ucznia do e-dziennika;
- 4) W przypadku konfliktu między uczniami – rozdzielanie stron;
- 5) W przypadku braku reakcji ze strony ucznia - poinformowanie o dalszych konsekwencjach zgodnych ze Statutem Szkoły;
- 6) Powiadomienie wychowawcy klasy po zakończeniu lekcji;

Wychowawca:

- 1) Rozmowa z uczniem, zwrócenie uwagi na niewłaściwe zachowanie i dalsze konsekwencje;
- 2) W przypadku powtórzenia się zachowania lub czynu o dużej szkodliwości – upomnienie, sporządzenie odpowiedniej adnotacji w e-dzienniku;
- 3) W przypadku braku reakcji na interwencję nauczyciela i wychowawcy, powiadomienie pedagoga i dyrekcji szkoły;
- 4) W przypadku powtórzenia się zachowania lub czynu o dużej szkodliwości powiadomienie rodziców;
- 5) Konsekwencje: zgodne ze Statutem Szkoły.

Pedagog szkolny:

- 1) W przypadku gdy nauczyciel prowadzący zajęcia nie potrafi opanować sytuacji w klasie dzwoni po dyrektora lub pedagoga;
- 2) Pedagog zobowiązany jest udać się do wskazanej klasy i ustalić tożsamość przeszkadzających uczniów a w razie konieczności do zabrania ich z sali lekcyjnej do swojego gabinetu lub w uzasadnionych przypadkach do gabinetu dyrektora;
- 3) Pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniami i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia;
- 4) Jeżeli uczeń w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w szkole – na wniosek pedagoga, wychowawca powiadamia rodziców ucznia o jego zachowaniu;
- 5) Jeżeli przyczyną zakłócania toku lekcji były przypadki określone w innych procedurach, należy postępować według tych procedur;
- 6) Nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom, których uczniowie popełnili wykroczenie;
- 7) **Niedopuszczalne jest** wypraszanie przeszkadzającego ucznia z sali lekcyjnej oraz wysyłanie go w czasie lekcji do wychowawcy, pedagoga szkolnego lub dyrekcji szkoły.

12. Procedura postępowania w przypadku samowolnego opuszczenia szkoły przez ucznia:

1.W przypadku samowolnego opuszczenia zajęć przez ucznia nauczyciel, na którego zajęciach miało to miejsce, odnotowuje w e-dzienniku nieobecność ucznia na lekcji oraz niezwłocznie powiadamia rodziców oraz pedagoga szkolnego, opisuje sytuację oraz podaje dokładną godzinę wyjścia ucznia z lekcji, w uwagach ucznia.

2.W przypadku braku kontaktu z rodzicami wychowawca powiadamia Policję.

13.Postępowanie w sytuacji posiadania przez ucznia przedmiotów niedozwolonych na terenie szkoły. (np. ostre narzędzia, nóż, żyletka, gaz, straszaki broni itp.):

Wszyscy pracownicy szkoły zobowiązani są do:

1. Nakłaniania ucznia do oddania niebezpiecznego przedmiotu, (jeżeli uczeń odmawia oddania przedmiotu zabronionego należy go poinformować, że ma obowiązek oddać niebezpieczny przedmiot do depozytu).
2. Powiadomienie wychowawcy klasy oraz pedagoga szkolnego.
3. W przypadku dalszej odmowy, uczeń ponosi konsekwencje za złamanie regulaminu szkolnego.
4. W przypadku, gdy użycie zabronionego przedmiotu może stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia natychmiastowe powiadomienie dyrekcji szkoły i podjęcie działania zmierzającego do zapewnienia bezpieczeństwa innym uczniom, odizolowanie ucznia;

5. Wezwanie rodziców do szkoły, powiadomienie o konsekwencjach czynu.
6. Wezwanie policji.
7. Rewizja przeprowadzona przez policję w obecności rodziców ucznia.
8. Powiadomienie kuratora sądowego, gdy uczeń jest pod jego opieką.

14. Postępowanie w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk.

1. Nauczyciel, zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

15. Postępowanie w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. **Nauczyciel nie ma prawa** samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani plecaka ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku gdy uczeń mimo wezwania odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości plecaka, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

16. Postępowanie w przypadku uzyskania informacji, że uczeń używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, bądź przejawia inne zachowań świadczące o demoralizacji.

1. Należy przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora szkoły.

3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz uczniem w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencjach tych instytucji.

17. Postępowanie w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków.

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielania pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszy policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny bądź swoim zachowaniem daje powód do zagrożenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
6. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych – na czas niezbędny do wytrzeźwienia.
7. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.
9. Pedagog sporządza notatkę z wykonanych czynności.

18. Postępowanie w przypadku stwierdzenia palenia tytoniu przez ucznia.

1. Zgłoszenie faktu wychowawcy klasy i odpowiedni zapis w e- dzienniku.
2. Wychowawca powiadamia o fakcie rodziców ucznia i pedagoga.
3. Rozmowa pedagoga dyscyplinująca i profilaktyczna – powiadomienie ucznia o konsekwencjach zdrowotnych i prawnych palenia.

19. Postępowanie w sytuacji stwierdzenia dewastacji mienia szkolnego i cudzej własności.

1. Interwencja– powstrzymanie sprawców.
2. W przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy/sprawców, rozmowa z wszystkimi osobami mogącymi się znajdować w miejscu zdarzenia, podjęcie czynności mających na celu ustalenie sprawcy/sprawców, przegląd monitoringu.
3. Wezwanie rodziców.
4. W przypadku dużej szkody obligatoryjne wezwanie policji.

20. Procedura postępowania w przypadku kradzieży.

1. Ustalenie sprawcy kradzieży (jeśli jest to możliwe).
2. Rozmowa wychowawcy z uczniem celem ustalenia przyczyn kradzieży.
3. Poinformowanie pedagoga oraz dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji.
4. Wezwanie do szkoły rodziców ucznia i przekazanie im informacji.
5. Sporządzenie zapisu w e – dzienniku.
6. Zobowiązanie ucznia do oddania skradzionej rzeczy ewentualnie pokrycie przez rodziców kosztów skradzionego przedmiotu.
7. W przypadku odmowy współpracy przez ucznia i rodziców powiadomienie policji.
8. Dalszy tok postępowania prowadzi policja.
9. Konsekwencje dla ucznia – zgodne ze Statutem szkoły.

21. Procedura postępowania w przypadku ucieczek z lekcji, wagarów.

1. Nauczyciel stwierdzający fakt ucieczki lub wagarów ucznia jak najszybciej informuje o tym wychowawcę klasy.
2. Wychowawca wyjaśnia przyczyny nieobecności w rozmowie z uczniem i jego rodzicami, motywuje ucznia do zmiany zachowania.
3. Wychowawca po rozpoznaniu przyczyn nieobecności ucznia powiadamia pedagoga.
4. Samowolne opuszczenie przez ucznia terenu szkoły skutkować będzie zastosowaniem kary przewidzianej w statucie szkoły.

W przypadku, gdy uczeń systematycznie uchyla się od obowiązku szkolnego wychowawca powiadamia pedagoga.

5. Informuje i wzywa do szkoły rodziców ucznia.

6. Ustala przyczyny nieobecności.

7. Zawiera kontrakt z rodzicami i z uczniem w obecności pedagoga.

8. W przypadku, gdy niemożliwe jest nawiązania telefonicznego kontaktu z rodzicami ucznia – po dwóch tygodniach nieobecności, wychowawca wysyła pisemne zawiadomienia do rodziców o absencji ucznia.

9. Gdy absencja powtarza się nadal i po wyczerpaniu wszelkich środków zapobiegawczych, wychowawca klasy, po uprzednim poinformowaniu ucznia i jego rodziców, występuje wspólnie z pedagogiem z wnioskiem do sądu.

22. Procedura postępowania w przypadku próby samobójczej ucznia na terenie szkoły.

1. Działania uprzedzające, zapobiegawcze:

1) Omówienie problematyki na forum Rady Pedagogicznej;

2) Monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji;

2. Działania interwencyjne:

1) Ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia;

2) Nie pozostawiaj ucznia samego;

3) Usuń wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru;

4) Bez rozgłosu przeprowadź ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce;

5) Zbierz wstępnie informacje o okolicznościach zdarzenia;

6) Wezwij pomoc (pogotowie, policję, straż) jeśli potrzeba;

7) Zadbaj, żeby interwencja służb przebiegała dyskretnie;

8) Towarzysz uczniowi- jesteś dla niego ważny;

9) Zawiadom dyrektora szkoły - Dykcja zawiadamia jednostkę sprawującą nadzór nad szkołą;

10) Dokonaj szybkiej oceny zagrożeń:

np. wg klucza:

ryzyko umiarkowane,

- np. uczeń mówi o samobójstwie,
- nie mówi jak to zrobi,
- nie było wcześniejszych prób,

duże ryzyko

- np. wystąpiły czynniki przedwypadkowe,
- uczeń mówi jak to zrobi,

- były wcześniejsze próby,

ekstremalne ryzyko

- np. wystąpiły wskaźniki przedwypadkowe,
- uczeń dokonał samookaleczenia,
- podjął próbę nieudanego zamachu samobójczego lub inne.

3. Działania zagrażające zdrowiu lub życiu:

1) Nauczyciel zawiadamia wychowawcę i pedagoga szkolnego, informuje o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka); w razie potrzeby podejmuje niezwłocznie działania w celu ratowania życia i zdrowia poszkodowanego w szczególności wzywa odpowiednie służby oraz zapewnienia w miarę możliwości opiekę psychologa;

2) Wychowawca powiadamia rodziców;

3) Dyrekcja szkoły dokonuje wyboru priorytetów i ustala strategię działania uzależniając ją od oceny sytuacji;

4) Chroni ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami stresującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.);

4. Działania naprawcze:

1) Dokonaj diagnozy ryzyka ponowienia próby uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi;

2) Bezwzględnie skonsultuj dalszą strategię z PPP lub placówką opieki zdrowotnej;

3) Podejmij próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi.

23.Procedura postępowania w przypadku śmierci samobójczej ucznia dokonanej na terenie szkoły.

1. Dyrektor szkoły niezwłocznie kontaktuje się w sytuacji śmierci samobójczej dokonanej na terenie szkoły z:

- służbami medycznymi;
- rodzicami ucznia;
- policją, prokuraturą;
- organem nadzoru pedagogicznego.

2. Dyrektor szkoły powiadamia rodziców o zdarzeniu. Organizuje i udziela pomocy służbom ratowniczym i policji w przypadku ich działań. Podejmuje decyzje o dalszej organizacji pracy szkoły w danym dniu. Organizuje interwencję grupową dla uczniów i nauczycieli.

24.Procedura postępowania w przypadku śmierci samobójczej ucznia dokonanej poza szkołą.

1. Dyrektor Szkoły powiadamia nadzór pedagogiczny o zdarzeniu.

2. Dyrektor Szkoły z psychologiem organizuje interwencję w środowisku rówieśniczym ucznia i nauczycieli.
3. Wychowawcy informację o śmierci ucznia przekazują na forum swoich klas, należy unikać informowania uczniów na forum szkoły.
4. Cykl zajęć z psychologiem.
5. Przekazywany komunikat należy ograniczyć do minimum.
6. Należy nie dopuścić do doszukiwania się w tragicznym zdarzeniu sensacji, zbytniego rozgłosu.
7. Nie należy dopuścić do gloryfikowania zmarłego ucznia, ukazywania go jako męczennika, wzoru do naśladowania.
8. Nie wolno wspominać, ani opisywać, metody samobójstwa a także miejsca w którym je popełniono.
9. Należy unikać nadmiernych uproszczeń, lepiej podkreślać że jest to skutek interakcji wielu czynników.
10. Na każdym kroku mocno podkreślać że samobójstwo nie jest żadną metodą radzenia sobie z problemami osobistymi. Przypomnieć do jakich osób lub instytucji uczniowie mogą i powinni zgłaszać się gdy mają problemy, zarówno z nauką jak i osobiste.
11. Przede wszystkim nie należy dopuścić aby którykolwiek z uczniów utożsamiał się z samobójcą i poprzez pryzmat tragicznego zdarzenia widział sposób na rozwiązanie swoich problemów.

25. Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej).

1. Działania uprzedzające:

- 1) Omówienie procedury postępowania na forum Rady Pedagogicznej;
- 2) Omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej;

2. Działania interwencyjne:

- 1) Poinformuj nauczycieli, wychowawców;
- 2) Przypomnij zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania na godzinach wychowawczych, innych lekcjach;
- 3) Poinformuj uczniów na forum klasy;
- 4) Stwórz możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych;

3. Działania naprawcze:

- 1) Oceń potrzeby, monitoruj stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwróć uwagę na uczniów, u których stwierdzasz szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji;

2) Skonsultuj sytuację z pedagogiem lub specjalistą z PPP; ułatw kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

26. Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego.

Wtargnięcie napastników do obiektu

1. Poddaj się woli napastników – wykonuj ściśle ich polecenia.
  2. Staraj się zwrócić uwagę napastników na fakt, że mają do czynienia z ludźmi (personifikowanie siebie i innych – zwracaj się do uczniów po imieniu – zwiększa szansę ich przetrwania).
  3. Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów z jakimś poleceniem.
  4. Zapamiętaj szczegóły dotyczące porywaczy i otoczenia – informacje te mogą okazać się cenne dla służb ratowniczych.
  5. Staraj się uspokoić uczniów – zapanuj w miarę możliwości nad własnymi emocjami.
  6. Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia:
    - nie pozwól uczniom wychodzić z pomieszczenia oraz wyglądać przez drzwi i okna,
    - nakaż uczniom położyć się na podłodze.
  7. W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, wykonuj polecenia grupy antyterrorystycznej.
- UWAGA! Bądź przygotowany na surowe traktowanie przez Policję. Dopóki nie zostaniesz zidentyfikowany, jesteś dla nich potencjalnym terrorystą.
8. Po zakończeniu akcji:
    - sprawdź obecność uczniów celem upewnienia się, czy wszyscy opuścili budynek - o braku któregoś z uczniów poinformuj Policję,
    - nie pozwól żadnemu niepełnoletniemu uczniowi samodzielnie wrócić do domu,

Użycie broni palnej na terenie szkoły

W sytuacji bezpośredniego kontaktu z napastnikiem:

1. Nakaż uczniom położyć się na podłodze.
2. Staraj się uspokoić uczniów.
3. Dopilnuj, aby uczniowie nie odwracali się tyłem do napastników w przypadku polecenia przemieszczania się.
4. Jeżeli terroryści wydają polecenia, dopilnuj, aby uczniowie wykonywali je spokojnie – gwałtowny ruch może zwiększyć agresję napastników.
5. O ile to możliwe zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych

UWAGA! Nie rozłączaj się i staraj się, jeśli to możliwe, na bieżąco relacjonować sytuację.

Po opanowaniu sytuacji:

- upewnij się o liczbie osób poszkodowanych i sprawdź, czy strzały z broni palnej nie spowodowały innego zagrożenia (np. pożaru),
- zadzwoń lub wyznacz osobę, która zadzwoni pod jeden z numerów alarmowych
- udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym,
- w przypadku, gdy ostrzał spowodował inne zagrożenie podejmij odpowiednie do sytuacji działania.
- zapewnij osobom uczestniczącym w zdarzeniu pomoc psychologiczną.

Zagrożenie bombowe

Symptomy wystąpienia zagrożenia:

Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne.

1. Zainteresowania i uwagi wymagają:

- rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób, pozostawione bez opieki przedmioty typu teczki, paczki itp., osoby wyglądające na obcokrajowców, osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku,
- samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach (miejscach organizowania imprez i uroczystości).

2. Należy jednak pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem.

3. O swoich spostrzeżeniach poinformuj dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia odpowiednie służby: Straż Miejską lub policję.

Postępowanie w sytuacji otrzymania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:

1. Dyrektor powiadamia odpowiednie służby - Policję, Straż Miejską, Urząd Miasta.
2. Jednocześnie przeprowadza ewakuację budynku zgodnie z procedurami
3. Osoba, która przyjęła zgłoszenie lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinna ten fakt zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w danym miejscu, dyrekcji szkoły. Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.
4. Zawiadamiając policję dyrektor podaje następujące informacje:
  - rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot),
  - treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego;
  - numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia, adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej, opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.
5. Wskazane jest uzyskanie od policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.

Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego:

1. Do czasu przybycia policji akcją kieruje dyrektor szkoły lub osoba przez niego wyznaczona.
2. Na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.
3. Po przybyciu policji na miejsce incydentu bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
4. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
5. Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”, użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.
6. Pomieszczenie ogólnodostępne (korytarz, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji.
7. Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić dyrektora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
8. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.
9. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy opuścić szkołę, zabierając rzeczy osobiste (torebki, siatki, nesesery itp.)
10. Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne policji.

Jak zachować się po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia „bomby”:

1. Podczas działań związanych z neutralizacją „bomby” należy zastosować się do poleceń policji.
2. Ciekawość może być niebezpieczna- należy jak najszybciej oddalić się z miejsca zagrożonego wybuchem. Po drodze należy informować o zagrożeniu jak największe grono osób, będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę
3. Po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji należy niezwłocznie udać się do wyjścia, zgodnie ze wskazaniami administratora budynku lub wskazaniami upoważnionych osób.

Informacja o podłożeniu bomby

1. Jeżeli jest to informacja telefoniczna:

śluchaj uważnie, zapamiętaj jak najwięcej, jeżeli masz taką możliwość, nagrywaj rozmowę – jeśli nie – spróbuj zapisywać informacje, zwróć uwagę na szczegóły dotyczące głosu i nawyki mówiącego oraz wszelkie dźwięki w tle, nigdy nie odkładaj pierwszą słuchawki, jeżeli twój telefon posiada funkcję identyfikacji numeru dzwoniącego – zapisz ten numer. Jeżeli jest to wiadomość pisemna, zabezpiecz ją tak, aby nikt jej nie dotykał - przekażesz ją Policji.

2. Po zakończeniu rozmowy niezwłocznie zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych

3. Zaalarmuj dyrektora szkoły
4. Dyrektor dzwoni do Kuratorium Oświaty.
5. Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów, w sposób nie wywołujący paniki!
6. Dyrektor zarządza ewakuację godnie z obowiązującą instrukcją
- UWAGA! Poinstruj uczniów o zabraniu ze sobą rzeczy osobistych – plecaków, reklamówek itp.
7. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.
8. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.
9. W przypadku odnalezienia podejrzanego przedmiotu nie dotykaj go i nie otwieraj.
10. W miarę możliwości ogranicz dostęp osobom postronnym,
11. Dokonaj próby ustalenia właściciela przedmiotu,
12. Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

Wykrycie/ znalezienie bomby (podejrzanego przedmiotu)

1. Nie dotykaj podejrzanego przedmiotu.
- UWAGA! Jeśli widzisz „bombę” to oznacza, że jesteś w polu jej rażenia.
2. Zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych:
3. Zabezpiecz, w miarę możliwości, rejon zagrożenia w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym – głównie uczniom, nie narażaj siebie i innych na niebezpieczeństwo.
4. Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów, w sposób nie wywołujący paniki!
5. Zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.
6. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.
7. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.
8. Otwórz okna i drzwi.
9. Usuń z otoczenia wszystkie materiały łatwopalne.
10. Nie używaj w pobliżu podejrzanego ładunku urządzeń radiowych (radiotelefonów, telefonów komórkowych).
11. Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń

Po wybuchu bomby:

1. Oceń sytuację pod kątem ilości osób poszkodowanych i upewnij się, jakiego rodzaju zagrożenia spowodował wybuch.
2. Zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych:
3. Udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym.
4. Sprawdź bezpieczeństwo dróg i rejonów ewakuacyjnych, a następnie zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.
5. W przypadku, gdy wybuch spowodował inne zagrożenie, podejmij działania odpowiednie do sytuacji.
6. Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń

8. Po zakończeniu akcji:

- sprawdź obecność uczniów celem upewnienia się, czy wszyscy opuścili budynek - o braku któregośkolwiek ucznia poinformuj Policję,
- nie pozwól żadnemu niepełnoletniemu uczniowi samodzielnie wrócić do domu,